

Paweł Szerszeń

„Berufsfeld-Kommunikation:
Deutsch" (= Wissen-Kompetenz-Text
7), red. Karl-Hubert Kiefer, Christian
Efing, Matthias Jung, Annegret
Middeke, Frankfurt a. M. 2014 :
[recenzja]

Lingwistyka Stosowana / Applied Linguistics / Angewandte Linguistik nr 14,
125-127

2015

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

Karl-Hubert KIEFER, Christian EFING, Matthias JUNG, Annegret MIDDEKE (red.), *Berufsfeld-Kommunikation: Deutsch*, (= Wissen-Kompetenz-Text 7), Peter Lang, Frankfurt a. M., 2014, 257 str.

Szybki rozwój technologiczny i postępująca globalizacja, a także coraz ostrzejsza konkurencja w różnych obszarach gospodarki powodują, że na naszych oczach zachodzą duże zmiany o charakterze ekonomiczno-społecznym, wyrażające się m.in. orientacją wysoko rozwiniętych gospodarek, jaką jest np. gospodarka niemiecka, na eksport oraz coraz większymi przemianami demograficznymi. Wyżej wymienione procesy mają także istotny wpływ na wzrost zapotrzebowania na znajomość języków obcych (zwłaszcza specjalistycznych), w tym także niemieckiego. Wobec niedoboru niemieckojęzycznych pracowników w różnych częściach świata, a także niewystarczającego poziomu ich kompetencji językowych specjalistycznych, powstaje konieczność namysłu nad efektywnym kształceniem w zakresie języków specjalistycznych, które powinno odpowiadać na nowe potrzeby pracodawców i znaleźć swój wyraz w modelach kształcenia opartych o ramy instytucjonalne (szkolne i pozaszkolne, np. szkolenie w zakładzie pracy).

Recenzowany tom, siódmy z serii Wissen – Kompetenz –Text (Wiedza – Kompetencja – Tekst¹), jest pokłosiem międzynarodowej konferencji „Berufsfeld-Kommunikation Deutsch”, która odbyła się we wrześniu 2012 r. w Szkole Głównej Handlowej w Warszawie i miała na celu refleksję nad ww. zagadnieniami. W obradach wzięli udział polscy i niemieccy eksperci z różnych dziedzin, w tym przede wszystkim przedstawiciele świata germanistyki i obszaru uczenia języka niemieckiego jako ojczystego i obcego oraz specjalistycznego, a także specjaliści w zakresie kształcenia i doskonalenia zawodowego. Ich zadaniem było stworzenie forum wymiany myśli naukowej i praktycznych doświadczeń w kontekście poszukiwania długofalowych i zorientowanych na aktualne i przyszłe potrzeby rozwiązań dla dydaktyki języka niemieckiego ze szczególnym uwzględnieniem próby wskazania narzędzi i procesów wspierających określanie profesjonalnych kompetencji językowo-komunikacyjnych oraz językowo-komunikacyjnych potrzeb w wybranych obszarach komunikacji profesjonalnej (zawodowej), a także modeli i przykładów kontekstów dydaktycznych, w których można rozwijać wyżej wymienione kompetencje, tworzonych w oparciu o potrzeby i wymagania konkretnych grup docelowych,

Publikację otwiera artykuł Ch. Efinga, który dokonuje przeglądu istniejących koncepcji mających na celu określenie i analizę potrzeb komunikacyjno-językowych (w szerokim rozumieniu, tj. z uwzględnieniem popytu na nie ze strony pracodawców, profiliów kompetencyjnych absolwentów placówek edukacyjnych oraz potrzeb uczniów) w dydaktyce języków specjalistycznych (jako języków ojczystych i obcych).

¹ Redaktorami serii są Ch. Efing, B. Hufeisen oraz N. Janich.

M. Jung opowiada się natomiast za koncepcją jedności dydaktyki zorientowanej na kształcenie w obrębie danej specjalności (fachbezogene Didaktik) z dydaktyką odnoszącą się do kształcenia zawodowego (berufsbezogene Didaktik) i podejmuje dyskusję nad możliwościami i ograniczeniami tworzenia materiałów dydaktycznych w ramach odpowiadającej na określone zapotrzebowanie tzw. „ukierunkowanej na charakterystyczne/ specyficzne potrzeby” dydaktyki języka niemieckiego (Deutsch für spezifische Bedarfe DSB).

J. Braunert zajmuje się w swoim artykule przybliżeniem rzeczywistości językowej określanej przez wyrażenia: język zawodowy „Berufssprache” oraz język specjalistyczny „Fachsprache”, odnosząc je do zakresu języka ogólnego i wskazuje ich wspólne cechy. Jako zwolennik dogłębnej analizy potrzeb i jej wykorzystania w procesie tworzenia materiałów dydaktycznych opowiada się za mogącą znaleźć zastosowanie w wyżej wymienionym procesie orientacją na niezależne od konkretnego zawodu/ specjalności spektrum środków językowych wykorzystywanych w komunikacji specjalistycznej.

Serię artykułów poświęconych analizom potrzeb w komunikacji profesjonalnej (zawodowej) otwiera przyczynek K.-H. Kiefera, zajmującego się wyzwaniem językowo-komunikacyjnymi stojącymi przed księżmi z zagranicy, podejmującymi działalność duszpasterską w niemieckich parafiach. Przeciwdziałając sygnalizowanemu w jednym z badań, dotyczących sytuacji zagranicznych księży w Niemczech, niepowodzeniom Autor rysuje profil kompetencyjny duszpasterza oraz wskazuje środki zaradcze, obejmujące działania w fazie przygotowującej do posługi oraz w fazie jej wykonywania.

A. Wydra przedmiotem swoich rozważań czyni obszar outsourcingu usług księgowo-finansowych i w oparciu o wymagania komunikacyjne, stawiane osobom świadczącym takie usługi na rzecz klientów niemieckojęzycznych, przedstawia koncepcję ćwiczeń opartych na przykładach komunikacji pracownik-klient.

A. Schön zwraca uwagę na obszar komunikacji zawodowej lekarzy i posługując się przykładem zapisu przedoperacyjnej rozmowy zagranicznej anestezjolożki z niemieckim pacjentem prezentuje profil wymagań językowo-komunikacyjnych stawianych lekarzom w ich codziennej pracy zawodowej.

G. Bosch-Roig i A. Dohrn, przedstawicielki uczenia języka niemieckiego dla potrzeb przemysłu turystycznego, wskazują projekty kształcenia przyszłych pracowników sektora turystycznego. Pierwsza z Auterek kreśli opartą na nauczaniu przez treść oraz podejściu zadaniowym koncepcję zintegrowanego uczenia języka niemieckiego dla potrzeb turystyki wykorzystywaną na fakultecie turystycznym Uniwersytetu Balearów (Mallorca), podczas gdy A. Dohrn przedstawia wyniki jednego z projektów Uniwersytetu Technicznego w Berlinie, polegającego na próbie wykorzystania scenariuszy zajęć i odpowiednich materiałów dydaktycznych w kształtowaniu u studentów turystyki interkulturowej i zorientowanej na konkretną specjalność kompetencji działaniowej.

Przykłady interkulturowych materiałów glottodydaktycznych do nauki języków specjalistycznych w postaci elektronicznej, które powstały w ramach międzynarodowego projektu wspieranego przez Unię Europejską o nazwie IDIAL4P, opisała w swoim artykule jedna z uczestniczek projektu – A. Middeke. Autorka wskazała także na problemy powstałe podczas realizacji ww. przedsięwzięcia, a tym samym na wyzwania i trudności towarzyszące próbom tworzeniu materiałów dydaktycznych zaadresowanych do

uczniów reprezentujących podobne regiony/ obszary kulturowe, uwzględniających konieczność kształtowania kompetencji interkulturowej oraz kompetencji typowych dla danego kręgu kulturowego.

M. Grünhaage-Monetti i A. Svet opisują wyniki etnograficznie zorientowanych badań nad tzw. językiem mówionym w oparciu o obserwację osób uczestniczących w projekcie „Deutsch am Arbeitsplatz” (Niemiecki w miejscu pracy) Fundacji Volkswagena. Szczególną uwagę Autorki zwracają na wnioski z przeprowadzonych badań, mające wpływ na dydaktyczne koncepcje wspierania kompetencji działaniowej, która może odegrać m.in. istotną rolę w dalszym rozwoju dydaktyki (specjalistycznego) języka niemieckiego jako ojczystego i obcego.

Tematyce metodyczno-dydaktycznej poświęcono ostatnią część recenzowanego tomu, obejmującą artykuły A. Saas, K.-H. Kiellera oraz J. Theuerkauf. Autorka pierwszego z nich prezentuje inspirujące przykłady z własnej działalności jako trenerki pracowników niższego i wyższego szczebla polegające na wykorzystaniu tzw. metody scenariusza, zakładającej opracowywanie i symulowanie relewantnych dla kontekstu miejsca pracy działań językowych i refleksji nad nimi.

K.-H. Kiefer na przykładzie powstającej platformy internetowej próbuje unaocznic, na ile udaje się połączyć elementy mediów elektronicznych wraz ze zorientowanym na działanie repertuarem metod, zaś J. Theuerkauf posługując się przykładem jednostki lekcyjnej „Schreiben einer Bauanleitung (Lego®-Sequenz)” (Pisanie instrukcji budowy w oparciu o Lego®-Sequenz) prezentuje wyniki kursu zakładającego rozwój kompetencji piśmienniczej studentów kierunków inżynierskich i dyskutuje możliwości i granice wykorzystania w dydaktyce języka niemieckiego jako obcego podejść zorientowanych na tworzenie tekstów specjalistycznych.

W skład rzeczonyj publikacji weszło łącznie 13 artykułów, z których zdecydowana większość zorientowana jest aplikatywnie, co sprawia, że recenzowany tom stanowi przede wszystkim ważną pozycję dla nauczycieli i wykładowców niemieckich języków specjalistycznych. O jej walorach poznawczych świadczą nie tylko praktyczne ukierunkowanie, ale także dość szerokie spektrum podjętych zagadnień teoretycznych, (niestety niejednokrotnie nie całkiem odnoszonych do aktualnych badań z zakresu lingwistyki języków specjalistycznych czy lingwistyki tekstu), które sprawia, że można go polecić także teoretykom i twórcom programów kształcenia w zakresie języków specjalistycznych, także tym z nich, których interesują nowe trendy i metody w edukacji obcojęzycznej z uwzględnieniem niektórych możliwości mediów elektronicznych.

Paweł SZERSZEŃ
Uniwersytet Warszawski